

Henvendelse fra Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation

Henvendelsen er optrykt efter ønske fra udvalget.

Kulturudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

København, den 20. februar 2008

L58 – forslag til lov om ændring af ophavsretsloven

Foranlediget af Musikforlæggerforeningens og Forlæggerforeningens brev af 12. februar 2008 til Kulturudvalget, ønsker Dansk Forfatterforening og UBVA/AC (Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation) at bemærke følgende:

Dansk Forfatterforening og UBVA/AC mener ikke, at aktuelle forhandlinger om brancheaftaler vil blive påvirket af den foreslåede § 54 om den præceptive (ufragvelige) tilbagefaldsret. Der eksisterer pt. ingen bindende modelaftaler mellem Forlæggerforeningen og Dansk Forfatterforening eller UBVA. De forhandlinger, der pågår mellem parterne om modelaftaler, vedrører udelukkende vejledende aftaler. Selv hvis de igangværende forhandlinger leder til et resultat, vil det derfor fortsat være op til det enkelte forlag og den enkelte ophavsmand at indgå en konkret forlagsaftale.

De af Dansk Forfatterforening organiserede ophavsmænd, dvs. forfattere, bogillustratorer og oversættere, samt forfattere der er medlem af en AC-organisation, dvs. typisk forfattere til faglige værker, bliver i stigende omfang præsenteret for forlagsaftaler, der stiller dem dårligere end tidligere, såvel økonomisk som rettmæssigt.

Tendensen i aftalerne går imod en stadig bredere rettighedsoverdragelse. Ofte følger det af en forlagsaftale, at forlaget ikke alene erhverver ret til at udgive et værk i bogform men tillige erhverver f.eks. e-bogsrettigheder, lydbogsrettigheder og filmatiseringsrettigheder. Disse brede rettighedsoverdragelser modsvarer sjældent af en pligt til udnyttelse. Ophavsmanden risikerer derfor, at forlaget besidder rettigheder, som forlaget af forskellige årsager ikke ønsker at udnytte. Ophavsmanden hindres derved i at kunne disponere over rettighederne og derigennem skaffe sig indtægter fra en udnyttelse. Specielt på lærebogsområdet indebærer dette, at universitetslærere må undervise efter forældede lærebøger, idet nye opdaterede værker først udgives af forlagene, når restoplagene af de forældede udgaver er udsolgt.

Derfor hilser Dansk Forfatterforening og UBVA/AC Kulturministerens forslag til ny § 54 velkomment.

Supplerende skal bemærkes, at beskyttelsespræceptive regler i dansk ret findes på aftaleområder, hvor der eksisterer et behov for at kompensere for en væsentlig grad af styrkeulighed mellem aftaleparterne. Med andre ord på aftaleområder, hvor der uden de præceptive regler i stor udstrækning ville blive indgået urimelige aftaler og dermed finde en - for samfundet uacceptabel - udnyttelse af den svagere part sted. Beskyttelsespræceptive regler findes f.eks. indenfor ansættelsesretten og forbrugerretten.

Den markante styrkeulighed, der ofte er mellem forlag og ophavsmand, medfører i mange forhandlingsituationer, at en ophavsmand accepterer de af et forlag tilbudte aftalevilkår uden at sande konsekvenserne heraf og uden en reel forhandlingsmulighed. Gøres § 54 ikke præceptiv må man forvente, at forlag i praksis konsekvent vil kræve bestemmelsen fraveget i forlagsaftaler. Bestemmelsen vil derfor ikke opnå sin tiltænkte virkning.